

TENTOONSTELLING

MARIA

mei 2019

EXPOSITIE

VELE GEDAANTES VAN MARIA

Onder katholieken wordt de moeder van Jezus, Maria, vereerd als Maagd, als Moeder en als Vrouw in de Hemel. In al deze gedaantes en nog veel meer wordt tot haar gebeden. In deze intrigerende expositie nemen we u mee langs een aantal van die vele gedaantes van Maria.

De voorstellingen van Maria in deze expositie zijn gegoten in beelden, iconen, tegels, vaandels, vaantjes en zelfs postzegels! Ze brengen diverse eigenschappen van Maria tot uitdrukking, van *Maria Sterre der Zee* tot *Maria Lactans*.

De voorstellingen van Maria zijn afkomstig uit diverse bronnen. Allereerst uit deze kerk zelf, Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand, ook wel de Paterskerk genoemd uit de tijd van de redemptoristen in Roosendaal. De beelden van Maria die in deze kerk te vinden zijn, vormen de ijkpunten op deze tentoonstelling.

Naast en in de vitrines vindt u een variatie aan voorstellingen van Maria zoals ze op diverse plaatsen in de wereld en Europa, maar voornamelijk in Vlaanderen, Brabant en Limburg, en in het bijzonder in Roosendaal en Nispen wordt vereerd.

Veel van de beelden en voorwerpen zijn afkomstig uit privécollecties. Maar u treft ook veel houten Mariabeelden aan, die de Zusters Franciscanessen van Mariadal in Roosendaal in de loop van de vorige eeuw hebben laten maken voor hun kloosters in Nederland. De houten Onze-Lieve-Vrouw uit de Kruiskerk is door de Protestantse Gemeente Roosendaal ter beschikking gesteld. Het Museum Tongerlohuys stelde een processie-Madonna uit Nispen ter beschikking evenals een groot vaandel met Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans uit de Sint Janskerk te Roosendaal.

Tevens treft u Maria-iconen aan die op traditionele wijze op hout geschilderd zijn door een groep Roosendaalse iconen schilders. Daarnaast kunt u kijken naar filmpjes over De Kapelberg en een verzameling Maria-postzegels uit de hele wereld.

De werkgroep Spirit in Roosendaal wil iedereen bedanken die hun Mariavoorstellingen voor deze expositie in bruikleen wilden geven. Voor achterliggende informatie hebben we voornamelijk geput uit het boek *De vele gedaantes van Maria* (Kok, 2011) van Jo Claes, die meer dan 500 afbeeldingen van Onze-Lieve-Vrouw uit de Lage Landen beschreef.

Roosendaal, mei 2019

Bij binnenkomst in de kerk gaat u naar links en wordt u verwelkomd door het

Mariabeeld uit de Kruiskerk (voormalige R.K. H.Kruiskerk) Westrand Roosendaal.

nr. 65

Dit beeld is gemaakt door Riet Kreykamp, beeldhouwster, in 1964. Na de herinrichting door de Protestanten in 2003 herkeeg Maria haar plaats in de hal van de kerk. We zien Maria, zonder kind, als zittende vrouw, die de gelovigen met haar rechterhand binnen roept en welkom heet en met haar linkerhand doorverwijst naar haar Zoon in de kerk.

1. Daarna komt u bij de

Gedachteniskapel met de Piëta, Onze-Lieve-Vrouw van Smarten. Nr. 61; nr. 26; nr. 27

De zeven smarten van Maria zijn: 1. De profetie van oude Simeon in de Tempel bij het opdragen van Jezus: *Ook door uw ziel zal een zwaard gaan*, Lukas 2:25-35; 2. De vlucht naar Egypte, Mattheüs 2:13-14; 3. Het zoekraken van Jezus in de Tempel, Lukas 2:42-51; 4. Ontmoeting van Maria met Jezus op weg naar de Calvarieberg; 5. Maria staat onder Jezus' kruis (Stabat Mater), Johannes 19:25-27; 6. Maria omhelst Jezus' dode lichaam na de kruisafneming (Piëta); 7. Jezus wordt begraven, Mattheüs 27:57-66, Markus 15:42-47, Lukas 23:50-56, Johannes 19:38-42.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Smarten in de O.L.Vrouwekerk, een piëta.** Nr. 61 (steen)

Onze-Lieve-Vrouw van Smarten wordt vaak voorgesteld als een piëta. In een piëta zit Maria na de kruisafname neer met het ontzielde lichaam van haar Zoon op haar schoot.

Het beeld is vervaardigd door de Bossche kunstenaar J. Cuypers. Het werd op 2 februari 1880 ingewijd, een tijd waarin de verering van de lijdende Moeder en haar Zoon zeer in trek was.

(IN VITRINE)

- **Maria van de Zeven Weeën, een piëta.** Nr. 26 (gips 50 cm x 40 cm.)

- **Onze-Lieve-Vrouw van de zeven smarten, met zeven zwaarden:** nr. 27 (gips 45 cm)

De verering van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën of Zeven Smarten is een variant op de verering van de *Mater Dolorosa*, en wordt gevisualiseerd door zeven zwaarden die in haar borst steken, vier aan haar rechterkant, drie aan haar linkerkant. De zeven zwaarden verwijzen naar de zeven smartelijke gebeurtenissen in het leven van de moeder Gods, een verering ontstaan omstreeks 1300 in Duitsland.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Częstochowa, Zwarte Madonna:** nr. 37 en nr. 38

De *Zwarte Madonna* van Częstochowa, ook wel *Onze-Lieve Vrouw van Onbevleete Ontvangenis*, *Goddelijke Moeder* of *Koningin van Polen* genoemd, is een icoon van de Maagd Maria. De icoon in oosters christelijke stijl zou in 1384 naar deze Poolse stad zijn gebracht. De gekroonde Maria staat met op haar linker arm gezeten het Christuskind, die zijn rechterhand omhoog houdt, met wijs- en middelvinger gestrekt, en die in zijn linkerhand een boek vasthoudt. Maria gaat gekleed in een blauw gewaad, met goud omzoomd en versierd met gouden leliën en een gouden zespuntige ster op haar voorhoofd. Jezus heeft een rood kleed aan met gouden versierselen. Het meest opvallende is hun donkere huidskleur. In Cestochowa vereert men hen door al biddend op de knieën achter het altaar met de icoon door te schuifelen.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Częstochowa, Zwarte Madonna.** Nr. 37 (gips 25 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw van Częstochowa** Nr. 38 (hout en stro 15 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Vrede van Medjugorje:** nr. 12 (kunststof 30 cm)

In dit dorp in Bosnië-Herzegovina verschijnt de gesluierde Maria sedert 24 juni 1981 regelmatig aan zes zieners met een Boodschap van Liefde voor de wereld. Medjugorje is uitgegroeid tot het derde grootste bedevaartsoord in de westerse Katholieke wereld. Het is nog niet officieel kerkelijk erkend, maar het Vaticaan stimuleert bedevaarten.

2. Vervolgens loopt u verder en komt u bij het

beeld van Anna en Maria en de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand.

nr. 66; nr. 59 en nr. 6, nr. 7

- **Onze-Lieve-Vrouw Opvoeding met moeder Anna in de O.L.Vrouwekerk.** Nr. 66

Zelfs in de apocriefe geschriften wordt er weinig over de jeugd van Maria verteld, over de tijd voor zij naar de tempel werd gebracht. Vanwege de groeiende cultus van de Heilige Anna in de renaissance en de barok zijn er talrijke voorstellingen verschenen waarbij Anna Maria opvoedt.

(BOVEN VITRINE AAN DE LINKERKANT)

- **Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand.** Nr. 6 (koper, hout 20 - 20 cm)

Zie beschrijving bij de icoon nr. 59 verderop.

(IN VITRINE AAN DE LINKERKANT)

Gekroonde en ongekroonde Madonna's. nr.1; nr. 2; nr. 3; nr. 8 en 9; nr. 4; nr. 13; nr. 5; nr. 19; nr. 20; nr. 40; nr. 21

- **Onze-Lieve-Vrouw van Den Bosch.** nr. 2 (gips, 20 cm)

Zie beschrijving bij beeld nr. 3 verderop.

- **Onze-Lieve-Vrouw ter Biest in Wevelgem.** Nr. nr. 7 (gips 30 cm.)

De neogotische koortskapel in Wevelgem dateert van 1896. De naam gaat terug op de gewoonte om hier de Moeder Gods om hulp te smeken voor de genezing van koortslijdende zieken. Op de achtergrond is een mandorla van stralen afgebeeld. Het is een van de weinige voorstellingen in onze streken van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand in beeldvorm.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Den Bosch.** nr. 3 (gips 60 cm)

Het oorspronkelijk 14de-eeuws beeld van eikenhout in de basiliek van St. Jan in Den Bosch is 108 cm. groot en toont een staande Maria, gekleed in een rode tuniek. Door haar liefdevolle glimlach wordt ze *Zoete Lieve Vrouw* genoemd. Op Maria's linkerarm zit het Christuskind; in de rechterhand houdt de Moeder Gods een appel. De appel kentekent haar als de nieuwe Eva of de nieuwe moeder van de mensheid. De vrucht herinnert aan de appel van het paradijs waarin Eva, tegen Gods bevel in, beet en waarmee zij de zonde in de wereld bracht. Vaak biedt Maria de appel aan haar zoon aan opdat hij, als de nieuwe Adam zou herstellen wat de eerste had misdaan. De vrucht bevindt zich even dikwijls in de hand van het Christuskind. Soms is het beeld aangekleed in een piramidevormige mantel en heeft het Christuskind een wereldbol in de hand en houdt Maria een scepter vast met bovenop de appel. Het kind zegent met de rechterhand. Beide zijn dan gekroond.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Goede Hoop uit de Norbertijnenabdij van Vellereille-Les-Brayeux.** nr. 40 (gips 30 cm)

Deze oude Norbertijnenabdij herbergt een oorspronkelijk 14de-eeuws stenen beeld van een zittende Maria die haar zoon de borst geeft. Maria draagt een hoofdsluier en een kroon. Op haar gezicht speelt een liefdevolle glimlach terwijl ze met haar linkerhand haar naakte zoon ondersteunt die drinkt van de duidelijk zichtbare borst. Met de rechterhand houdt Maria het kledingstuk van haar zoon vast zodat er geen vlekken op kunnen komen. Hij grijpt ernaar. Aan deze Maria kwamen moeders kort na de geboorte hun kinderen tonen in de hoop dat zij een voorspoedig leven zouden leiden. Maria kijkt dan ook niet naar haar zoon, haar blik is gericht op alle kinderen op aarde.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand in de O.L.Vrouwekerk.** nr. 59

De kerk is door de paters Redemptoristen naar deze icoon vernoemd. De naam gaat terug op een Byzantijns schilderij uit de 14de eeuw dat vereerd werd op Kreta en bij de inval van de Turken eind 15de eeuw verhuisde naar Rome. Sinds 1866 hangt het in de Sint-Alphonsus van Liguorikerk. De bevordering van de devotie tot Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand werd in datzelfde jaar toevertrouwd aan de redemptoristen. Maria houdt het Christuskind op de linkerarm en omvat met de rechter de hand van haar zoon. Zij draagt een kroon en een blauwe sluier met twee sterren. Ook het Christuskind is gekroond. Links en rechts van Maria's hoofd dragen engelen de *arma Christi*, de lijdenswerktuigen van de Heer. Aan de Griekse letters is op te maken dat het om de aartsengelen Michael (links) en Gabriël (rechts) gaat. Door het presenteren van de lijdenswerktuigen, zegt de overlevering, zou het kind zo geschrokken zijn dat een van zijn sandaaltjes is losgeschoten.

De icoon in deze kapel dateert uit 1869 en werd al vereerd in de noodkerk (1868-1874) van de Redemptoristen. Het altaar is van wit marmer en een ijzeren sierhekwerk uit 1887 sluit rechts de kapel af. *Op een schilderij rechts heeft A. Damen in 1881 uitgebeeld hoe Pius IX vijftien jaar eerder de verering en verspreiding van de icoon aan de Redemptoristen toevertrouwt.* Drie houten kasten met ex-voto's uit dank voor gebedsverhoringen getuigen van de verering van deze icoon.

(IN VITRINE AAN DE RECHTERKANT ACHTERAAN)

- **Onze-Lieve-Vrouw onder de Toren in Grimbergen.** nr. 21 (gips 30 cm.)

In de Sint-Servaasbasiliek van Grimbergen bevindt zich sinds eind 13de of begin 14e eeuw een houten tronende Madonna met kind van 105 cm. Vroeger stond het beeld

onder de toren tussen het koor en het schip. De gekroonde Maria houdt een roos in haar rechterhand. Het zegenende kind is blootshoofds en heeft een duif in de linkerhand. Een zeldzame combinatie.

- **Onze-Lieve-Vrouw van de eik in Scherpenheuvel.** nr. 13 (keramiek 25 cm)

In de basiliek van Onze-Lieve-Vrouw te Scherpenheuvel staat het Mariabeeld op de plaats waar eertijds de eik groeide waaraan het hing. Het originele beeld verdween rond 1580 toen de streek in protestantse handen viel. Boven het hoogaltaar waar het beeld staat torent een metalen boom die herinnert aan de eik. Moeder en zoon dragen een kroon. Maria draagt een scepter.

- **Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart in Sittard,** nr. 1 (gips, 60 cm.)

Het Mariabeeld uit 1838 in de basiliek van het Heilig Hart toont Maria met zijwaarts naar beneden gestrekte armen en open handpalmen. Het Christuskind staat vóór haar, wijst met zijn rechterhand naar zijn moeder en met de linker naar zijn hart dat omkranst is met een doornenkroon en voorzien van een vlammetje. De moeder Gods vertrapt met haar voet een slang. De Heilig Hart devotie ontstond eind 19de eeuw in Frankrijk.

(TUSSEN VITRINES AAN DE RECHTERKANT)

- **Onze-Lieve-Vrouw van Rumst.** nr. 20 (gips 50 cm)

Het oorspronkelijke beeld hangt in een neogotische gietijzeren vitrine aan een lindeboom in de Veerstraat te Rumst.

(IN VITRINE AAN DE RECHTERKANT VOORAAN)

- **Onze-Lieve-Vrouw van den Oudenberg in Geraardsbergen.** nr. 19 (gips 25 cm)

Volgens de overlevering stond er op een heuvel nabij Peruwelz een eik met daarin een verweerd Mariabeeldje. Uit de enige nog groene tak van de vermolmde eik werden in 1603 twee beeldjes gesneden. Het ene bleef in Peruwelz, het andere kwam terecht in de kapel van Geraardsbergen. Het oorspronkelijke beeld dateert uit het begin van de 17de eeuw en toont een aangeklede en gekroonde Maria met de scepter in de rechterhand en het zegenende kind op de linkerarm. Maria wordt er vereerd als Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand, maar is vooral bekend als Onze-Lieve-Vrouw van den Oudenberg.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Genooi.** nr. 5 (keramiek 30 cm)

Wanneer Maria haar scepter in haar rechterhand houdt, zit het Christuskind doorgaans op de linkerarm, de zijde van het moederhart. De verering van deze Maria dateert uit de eerste helft van de 17de eeuw. Het oorspronkelijke eikenhouten beeld dateert van ca. 1630. De verering kreeg een enorme stimulans toen in 1632 de kapel in de schootlinie lag tijdens de belegering van Venlo door de Staatse troepen, maar op wonderlijke wijze niet werd geraakt. Haar eveneens gekroonde Christuskind

omsluit met zijn linkerhand een wereldbol. De rechterhand maakt een zegenend gebaar.

- **Onze-Lieve-Vrouw ter Eik in Meerveldhoven.** nr. 4 (gips 30 cm)

Het oorspronkelijk 15de-eeuwse beeld in pijpenaarde stelt een Onze-Lieve-Vrouw met kroon voor. In de armen houdt ze het naakte Christuskind dat gedeeltelijk in de plooien van haar gewaad is gewikkeld en een wereldbol vasthoudt. Het beeld wordt sinds 1889 in Sint-Lambertuskerk van Meerveldhoven bewaard tussen de takken van een eik, naar de legende dat een boer in 1264 het beeldje vond in een eikenboom.

- **Onze-Lieve-Vrouw in 't Zand in Roermond met appel en flesje bronwater.** nr. 8 en 9 (gips 40 cm)

Het oorspronkelijk eikenhouten cultusbeeld van ca. 1500 bevindt zich in de kapel in 't Zand te Roermond, naar de legende dat een schaapherder het in een put vond. Maria heeft het kind op haar rechterarm en ondersteunt met haar linkerhand de voeten van haar zoon. Maria's lange haar valt in golven neer op haar schouders en borst. Het Christuskind heeft een appel in de linkerhand. Zowel moeder als zoon dragen een kroon. Maria wordt er eveneens vereerd onder de titel *Troosteres der Bedroefden*.

- **Onze-Lieve-Vrouw ter Linde uit Nieuwmoer.** nr. 18 (gips 30 cm)

Het is het oudste Mariabeeld in Nieuwmoer uit 1858, geschonken door de Abdij van Tongerlo. Het hing in een boomkapel in een enorme lindeboom. De kapel verdween

in 2006. Dit beeld is een kopie van het oorspronkelijke beeld.

(RECHTS OP PILAAR)

- **Onze-Lieve-Vrouw van het Mariajaar 1954 in boomkapelletje.** nr. 17 (hout en kunststof 40 cm)

3. Net voorbij de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand ziet u aan de muur van de O.L.Vrouwekerk het

beeld van Onze-Lieve-Vrouw van de Calvarie of Onze-Lieve-Vrouw van Golgotha.
nr. 58 en nr. 49 (hout, 120 cm)

De voorstelling van Maria en Johannes onder het kruis ontstond vanaf de 9de eeuw en was oorspronkelijk bedoeld als uitbeelding van de passage uit het Johannesevangelie: *Toen zei hij tegen zijn moeder: Vrouw, daar is nu je zoon. Vervolgens zei hij tegen de leerling: Daar is je moeder* (Joh. 19,26-27). Maria staat rechts van het kruis, Johannes links. Vaak worden Maria en Johannes huilend voorgesteld. De hele voorstelling wordt de *triomfgroep* genoemd. Ook de namen *Stabat Mater* of *Mater Dolorosa* zijn gebruikelijk.

- nr. 58

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Calvarie van Mariadal** nr. 49 (hout 120 cm).

Op de tafel en in de vitrine rechts en ziet u de beelden van

Onze-Lieve-Vrouw van de Openbaring of Apocalyps.

nr. 11; nr. 53; nr. 50 nr. 10; nr. 45; nr. 47

De benaming is ontleend aan De Openbaring van Johannes: *Een groot teken verscheen aan de hemel: een vrouw, gekleed met de zon, de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren.* Het visioen wordt uitgewerkt door een staande Maria met of zonder Christuskind op de arm. Onder haar voeten bevindt zich een maansikkel, een slang met appel in de muil en vaak een wereldbol of een zee. Met haar voeten vertrapt zij de slang. Om het hoofd draagt zij soms een kroon of een nimbus van 12 sterren. Soms wordt ze ook Sterre der Zee of Stella Maris genoemd.

(OP TAFEL)

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Apocalyps uit Mariadal.** nr. 47 (hout 80 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Apocalyps uit Mariadal.** nr. 53 (marmer 70 cm)

(IN VITRINE)

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Heilige Eik in Oirschot.** nr. 10 (gips 20 cm)

De kroon van deze Maria is versierd met sterren en op haar scepter prijkt ook een ster. De sterren verwijzen naar de apocalyptische vrouw in De Openbaring van Johannes. Het oorspronkelijke beeld bevindt zich in de Sint-Pieterskerk van Oirschot.

- **Onze-Lieve-Vrouw Sterre der Zee van Maastricht.** nr. 11 (gips 30 cm);

Het genadebeeld in de basiliek van Onze-Lieve-Vrouw Tenhemelopneming in Maastricht dateert van omstreeks 1435. Maria wordt als *Sterre der Zee* vereerd sinds het wonder van 1648 toen een schipbreuk op zee werd voorkomen dankzij de voorspraak van Onze-Lieve-Vrouw van Maastricht. Maria krijgt zo de mystieke betekenis van ster of baken. De zee symboliseert het menselijk bestaan met zijn kalme en stormachtige elementen.

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Apocalyps uit Mariadal.** nr. 50 (gips 70 cm)

(BIJ PILAAR NAAST HET CENTRALE ALTAAR)

- **Onze-Lieve-Vrouw van de Apocalyps uit Mariadal.** nr. 45 (hout 115 cm)

4. Nu loopt u verder naar het

Altaar van de Heilige Familie in de O.L.Vrouwekerk.

nr 57; nr. 51; nr. 52; nr. 54; nr. 55

- **Altaar in O.L.Vrouwekerk. nr. 57**

Het altaar van de Heilige Familie is opgericht in 1882. Boven is de Heilige Familie afgebeeld. Uit de scene van de terugkeer uit Egypte waarbij Jezus mee opstapt tussen Maria en Jozef, ontwikkelde zich vanaf de 15de eeuw de voorstelling van de Heilige Familie. De meest bekende voorstelling is de frontale afbeelding van Jezus tussen zijn twee ouders in.

Daaronder zien we Jezus, temidden van Maria en Anna. Verder zien we de jonge Johannes de Doper, Jozef en de drie echtgenoten van Anna. De andere vrouwen zijn waarschijnlijk Elisabeth en Maria van Kleophas. Op de onderste rand zien we klein afgebeeld het wapen van de Congregatie van de Redemptoristen en het wapen van Roosendaal.

Op de vier medaillons van de altaartombe zien we Henri Belletable, de stichter van de aartsbroederschap van de H. Familie, mgr. van Bommel, de toenmalige bisschop van Luik waar de H. Familie is gesticht, de Redemptoristenkardinaal Dechamps, aartsbisschop van Mechelen, en Pius IX.

- **Maria, Josef en Christuskind uit Mariadal. nr. 51 (drie beelden, hout, 40 cm)**

- **Maria, Jozef en Christuskind uit Mariadal. nr. 52 (drie beelden, hout 120 cm)**

- **Maria, Josef en Christuskind uit Mariadal. nr. 54 (hout 65 cm)**

- **Maria, Josef en Christuskind uit Mariadal. nr. 55 (hout 65 cm)**

In de volgende staande vitrine ziet u

Mariabeelden van de grote bedevaartsoorden Lourdes en Fatima

- **Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes:** nr. 14; nr. 22; nr. 23; nr. 24

In 1854 kreeg de 14-jarige Bernadette Soubirous in een grot in Lourdes in Frankrijk enkele verschijningen van een in het wit geklede dame met een rozenkrans die zich voorstelde als de 'Onbevleete Ontvangenis'. Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes toont Maria in een wit gewaad met blauwe gordel, een rozenkrans aan de rechterarm en een lange sluier op het hoofd. De handen zijn gevouwen in een bidgebaar. De twee blote voeten zijn zichtbaar met een gouden of rode roos.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes.** nr. 24 (gips 30 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes.** nr. 14 (gips 20 cm)

Let u op het gezicht en de ogen van deze Maria als u langs loopt.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Fatima:** nr. 25 (gips 35 cm)

In 1917 verscheen Onze-Lieve-Vrouw in Fatima in Portugal aan drie herdertjes. Ze vroeg hun om de rozenkrans te bidden en haar Onbevleete Hart te vereren. Maria wordt voorgesteld staande op een wolk. Ze is blootsvoets en geheel in het wit gekleed met een witte sluier tot op de grond. Ze houdt de handen gevouwen voor de borst met een lange rozenkrans om de polsen.

- **Bernadette Soubirous.** nr. 23 (gips 25 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes en flesje Lourdeswater.** nr. 22 (gips, 45 cm)

Hiernaast vindt u een tafelvitrine met

Mariategeltjes en een Geboorte-icoon

De Mariategeltjes zijn te vinden in veel gevels van huizen in Roosendaal en Nispen. Ze zijn meestal na de Tweede Wereldoorlog geplaatst door de bewoners uit dankbaarheid dat zij gespaard zijn gebleven tijdens het oorlogsgeweld.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand.** nr. 67
Keramische tegel, klassiek vormgegeven naar de Maria-icoon met als opschrift 'O.L.VROUW ·· ALTIJDD. BIJSTAND' van tegelbakkerij De Porceleyne Fles. Bijzonder is de zwarte lijst rondom de icoon. De tegel dateert van rond 1950.

- **Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand.** nr. 68
Veelkleurige keramische tegel van de klassieke icoon van Maria met als opschrift 'OL.VROUW V. ALTIJDDURENDE BIJSTAND'
- **Boekje 'Ave Maria'.** nr. 69
Een boekje met daarin de verhalen achter de gevelsteentjes met Maria in Roosendaal en twee korte wandelroutes (een door het centrum en de andere route door de wijk Burgerhout) en ook een aantal gevelsteentjes met Maria op andere plaatsen in Roosendaal en Nispen.
Het boekje is verkrijgbaar voor € 8,00 bij het parochiecentrum, St. Josephstraat 2. Het boekje is ook verkrijgbaar bij de VVV van Roosendaal en bij boekhandel De Boekenwurm, Molenstraat 91, Roosendaal.
- **Heilige Maagd in Aanbidding van het Kerstkind.'** nr. 70
De tegel is gegoten in een absisvormig kader. Maria en het Kerstkind worden geflankeerd door twee engelen.

A GEBOORTE ICOON

De zoon van God werd door de Maagd Maria ter wereld gebracht. Hierover wordt onder andere geschreven in de evangeliën van Mattheüs en Lucas.

5. Vervolgens komt u vóór de trappen naar het hoofdaltaar bij twee tafelvitrines met

Maria-iconen op traditionele wijze gemaakt door een groep Roosendaalse Iconen Schilders.

Een icoon is een afbeelding van Christus, van de Moeder Gods, van een heilige of een hoogfeest. Iconen zijn vooral ontstaan binnen het Oosters orthodoxe christendom, zoals in Griekenland, Rusland, de Balkanlanden, Oost-Europa en ook Egypte en Ethiopië. Iconen zijn geschilderd op een houten paneel. Bij het schilderen dient rekening gehouden te worden met bepaalde regels. Een icoon wordt meestal niet gesigneerd, omdat men ervan uitgaat dat het Gods hand is die het schilderen begeleidt.

B MOEDER GODS VAN PASSIE

18^e eeuw Rusland, tempera op paneel.

De originele icoon hangt in het Andrei Rublev Museum in Moskou.

C VLADIRMIRSKJA (MOEDER GODS VAN VLADIMIR)

De Moeder Gods wordt vanaf schouderhoogte afgebeeld. Ze heeft beide handen om haar kind heengeslagen en buigt zich moederlijk bezorgd naar haar kind. Christus drukt zijn wang tegen die van zijn moeder en houdt de zoom van haar kled vast.

- D ANNUNCIATIE**
In het middelpunt van de uitbeelding van de Verkondiging aan Maria op iconen staat de Moeder Gods en tegenover haar de aartsengel Gabriël.
- E MADRE STELLA CONSOLAZIONE (MOEDER GODS VAN DE TROOST)**
Een Venetiaans-Kretenzische icoon uit de 2^e helft van de 15^e eeuw.
Het kind zit op de rechter arm en maakt een zegenend gebaar. In zijn linkerhand houdt hij een wereldbol. In de 15/16^e eeuw werd zij onder de naam PALESTINSKAJA bekend, maar zeer zelden geschilderd.
- F MARIA**
Maria, de moeder van God, de eeuwige maagd. Op iconen is Maria te herkennen aan haar traditionele kleding. Meestal draagt zij een blauw onderkleed en een purperrood of bruinachtig bovenkleed. Op dit bovenkleed zijn ter hoogte van haar voorhoofd en schouders drie sterren aangebracht, als teken van haar maagdelijkheid vóór, tijdens en na de geboorte.
- G MATER DOLOROSA (DE TREURENDE MARIA)**
Bulgarije 1847
De Moeder Gods is met licht gebogen hoofd weergegeven, de handen verstrengeld in een gebaar van smart. Ze bidt met deemoedige blik.
- H MOEDER GODS MET DE DRIE HANDEN**
Servisch-Russisch, ca 1700.
Volgens de legende liet keizer Leo III de heilige Johannes van Damascus een hand afhakken. Deze bad tot de Moeder Gods en op wonderbaarlijke wijze groeide de hand weer aan. Daarop schonk de vrome man aan de icoon een zilveren hand die op latere versies erbij geschilderd wordt.
- I MOEDER GODS VAN KORSUN (KORSUNSKAJA)**
De Moeder Gods wordt vanaf schouderhoogte afgebeeld. Ze heeft beide handen om haar kind heengeslagen en buigt zich moederlijk bezorgd naar haar kind. Christus drukt zijn wang tegen die van zijn moeder en houdt de zoom van haar kleed vast.
- J HEILIGE ANNA EN DE MAAGD**
De originele icoon hangt in 't Benaki Museum in Athene. De kleine Maria zit bij haar moeder Anna op schoot. De bloem die Maria in haar hand houdt en die Christus symboliseert, behoort niet tot de traditionele motieven.
- K MOEDER GODS VAN DE PASSIE
(MOEDER GODS VAN DE ALTIJD DURENDE BIJSTAND)**
Aartsengel Gabriel verschijnt in de rechterbovenhoek met in zijn verholde handen het kruis. In de linkerbovenhoek met de andere tekenen: de kom, bedoeld voor de azijn die Christus zou drinken in zijn laatste uur, een lans en een riet met een spons. Het kind ziet deze werktuigen en de betekenis ontgaat hem niet. Hij zoekt bescherming bij zijn moeder door haar handen vast te pakken.

- L MOEDER GODS VAN VLADIMIR (VLADIMIRSKAJA)**
In Rusland is dit de meest vereerde Maria-icoon. Deze icoon zou volgens de legende door de apostel en evangelist Lucas zijn geschilderd.
- M HEILIGE MAAGD VAN ROCAMADOUR**
De icoon van de heilige maagd van Rocamadour is een zittende Maria-met-kind van het Sedes Sapientiae type (Zetel der Wijsheid). Het kind, de Wijsheid, is eerder een kleine volwassene. Hij zit op Maria's linker knie alsof hij op een troon zit, helemaal zelfstandig. Zijn moeder houdt hem niet eens vast, haar armen rusten op de zijleuningen van haar zetel. Er is geen sprake van een emotionele moeder-kind relatie: ze kijken niet naar elkaar. Maria heeft de ogen gesloten.
- N ANNUNCIATIE**
Of de verkondiging aan Maria, geïnspireerd op het evangelie van Lucas: "Wees gegroet, vol van genade! De Heer is met U."
- O MAAGD VAN SMARTEN**
De typering van de Moeder Gods als Maagd van Smarten komt wel voor in het repertoire van de Byzantijnse schilderkunst, in ieder geval vanaf de 12^e eeuw, maar is zeldzaam. In deze icoon zien we een vooruitwijzing naar het lijden van Jezus. Er is een onwillige en angstige beweging van het Kind te zien, en een bewogen tederheid in het gelaat van de Moeder.
- P GALAKTOTROPHOUSA (ZOGENDE MOEDER GODS)**
Het motief van de Moeder Gods die haar kind zoogt gaat terug op voorchristelijke motieven. De kerk heeft zich altijd verzet tegen deze aardse elementen. Deze afbeelding is schaars.
- Q MOEDER GODS VAN KORSUN (KORSUNSKAJA)**
De Moeder Gods wordt vanaf schouderhoogte afgebeeld. Ze heeft beide handen om haar kind heengeslagen en buigt zich moederlijk bezorgd naar haar kind. Christus drukt zijn wang tegen die van zijn moeder en houdt de zoom van haar kled vast.
- R MOEDER GODS DIE BIDT**
Maria in biddende houding: de armen omhoog geheven naar de hemel, de handpalmen tonend. Hier wordt de Moeder Gods afgebeeld met Christus Immanuel voor de borst. Ook vaak Moeder Gods van het Teken genoemd.
- S TRONENDE MOEDER GODS (PEČERSKAJA)**
Heerseres der Engelen, soms met aan beide zijden een knielende of een biddende heilige voor zich.
- T MARIA HODEGETRIA**
'Zij die de weg toont' is een voorstelling van de Moeder Gods die wijdverbreid is in de Byzantijnse en Russische kunst. Een kenmerk van de hodegetria is het Christuskind dat links van zijn moeder zit, zonder dat de gezichten elkaar raken, en met zijn hand

een zegenend gebaar maakt. Het Christuskind heeft een globe en een scepter in zijn linkerhand, symbolen van de Koning in de Hemel en de rechter.

6. Aan de muur en in de volgende staande vitrine vindt u

Twee foto's. nr. 71 en nr. 72

- **Maria met Kind.** nr. 71

Foto van een fraai beeldje van een gekroonde Maria met kind, die staat op een wolk. Het opschrift luidt: 'Uit oprechte dankbaarheid'. Het beeldje van Joop Vlak is te vinden op de hoekgevel van Deurlechtsestraat 8 tegenover De Kapelberg. Het is geplaatst door burens en bewoners uit dankbaarheid dat buurtschap Deurlecht in 1944 gespaard is gebleven tijdens WO II.

- **Maria met Kind.** nr. 72

Foto van een ander beeldje van Joop Vlak. Het beeldje uit 1945 zit heel onopvallend in de hoekgevel van Nispensestraat 125. Maria staat op een wereldbol. Ze draagt het kind op de rechterarm. Maria heeft lang haar en is evenals het Kind gekroond. Het opschrift luidt: 'Heilige Maria, bescherm ons'. Het is geplaatst door de toenmalige bewoner J.Schils uit dankbaarheid dat hij, na gegijzeld te zijn door de bezetter, weer behouden was teruggekeerd.

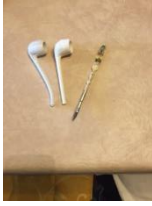
Ex-voto's, pijpjes en rozenkransen e.d. nr. 42, nr. 31,32,33,35 en 15,16,39, nr. 28, 29, 30

- **Mariabeeldjes voor op reis.** nr. 39

- **Religieuze voorwerpen: 3 medailles, 1 scapulier, 3 lepeltjes** (uit Oostakker, Lourdes en Scherpenheuvel). nr. 28, 29, 30

- **Aardewerkpijpjes uit Sittard en Kavelaer en benen pennenhouder uit Scherpenheuvel.** nr. 15, 16

- **4 wassen ex-voto's die werden geschonken aan Maria om een gunst te vragen: gezondheid voor kind, man, vrouw, huisdier of om Haar te danken voor een verkregen gunst : genezing, goede afloop van een probleem. nr. 42**

- **1 rozenkrans van de 7 smarten (zwart). nr. 31**

- **1 rozenkrans van de 7 vreugden (met wit). nr. 32**

- **1 rozenkrans van de Redemptoristen (medaillon). nr. 33**

- **1 rozenkrans van Lourdes, met de 6 tientjes, Bernadette bad aan zulk een rozenkrans toen ze de verschijningen kreeg, Maria zou 63 jaar zijn geworden, 1 weesgegroetje voor elk jaar. nr 35**

In de eerste tafelvitrines ziet u

- **Bedevaartvaantjes. nr. 43**
Schreijboom – Gent
Hagelberg – Berendrecht
Scherpenheuvel
Kevelaer
Ten Linde – Uden
Medjugorje
Hasseltse Kapel - Tilburg

In de tweede tafelvitrine ziet u

postzegels , een paternoster en affiches nr. 60, 34, 44

- **Affiche met de 'Blijde Geheimen'. nr. 44**
- **Postzegel uit Vaticaan en Hongarije. nr. 60**
- **Affiche met gebed om 'VROME HUISZEGEN' uit Scherpenheuvel. nr. 41**
- **Rozenkrans van de Dominicanen. nr. 34**

In de nis achter de tafelvitrines

Onze- Lieve-Vrouw van de Rozenkrans

De voorstelling van de Heilige Maagd met een rozenkrans in de hand en/of omgeven door een krans van rozen zou teruggaan op een visioen van de Heilige Dominicus Guzman. De stichter van de Dominicanen preekte toen met name tegen de Albigenzen of Katharen, een ketterse stroming binnen de Kerk. Tijdens het visioen verscheen Maria aan hem met een rozenkrans in de hand. Ze raadde hem aan om het

rozenkransgebed te gebruiken als wapen tegen de ketters. Door de legende verschenen talloze afbeeldingen van Maria die Dominicus de rozenkrans aanreikt. Door de propaganda van de dominicanen groeide de rozenkrans uit tot het gemeenschapsgebed bij uitstek. De naam 'rozenkrans' verwijst naar Maria, aan wie als liefste en mooiste van alle vrouwen de roos werd toegewijd en die in de litanie van Loreto om die reden 'mystieke roos' ofwel *Rosa Mystica* wordt genoemd.

- **Heilige Dominicus krijgt de rozenkrans van Maria, onderdeel van een offerblok ter ere van Maria.** nr. 36 (Houten kist met gietijzeren geschilderde plaat, 50 cm bij 35 cm)

- **Vaandel uit Sint Janskerk Roosendaal.** nr. 64 (museum Tongerlohuys)

Vaandel afkomstig uit de Sint-Janskerk te Roosendaal, 1856.
 Maria met Kind geven rozenkrans aan Dominicus. De tekst betekent 'Mystieke Roos, bid voor ons.'

7. U loopt door tot u staat

vóór het centrale altaar

Bij en aan de rechterpilaar ziet u

- **Onze-Lieve-Vrouw gekroond en met scepter. Het gekroonde Christuskind met werldebol en kruis, uit Mariadal.** nr. 46 (hout 135 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw met Christuskind uit Mariadal.** nr. 48 (hout 80 cm)

- **Onze-Lieve-Vrouw met Christuskind uit Mariadal.** nr. 56 (hout, 80 cm)

8. U loopt een klein stukje verder tot u komt bij de

St. Gerarduskapel met de processie-Madonna uit Nispen en informatie en filmpjes over de Kapelberg. nr. 62, 63

Gerarduskapel.

Deze kapel is gewijd aan de H. Gerardus Majella (1726 –1755), een broeder Redemptorist, die in 1904 heilig werd verklaard. Zijn beeld, dat geplaatst werd bij zijn zaligverklaring in 1893, is een centrum van volksvroomheid geworden. In 1945 verzorgde zijn medebroeder, de schilder-beeldhouwer pater Mathot de nieuwe schildering. Boven in de absis engelen die de erekroon aanbieden en daaronder de vele mensen die de voorspraak van deze heilige inroepen en hem komen vereren.

Op de muur lezen we het levensmotto van de heilige: ‘wat God wil, zoals God wil en zolang God wil’. In 1948 ontwierp pater Mathot de glas-in-loodramen, die uitgevoerd zijn door P. Wiegersma. Ze stellen legendes voor uit het leven van de heilige. Links de duivel die Gerardus bekoort en rechts Maria die het kindje Jezus met Gerardus laat spelen. Ook hier bevindt zich een houten kast met ex-voto’s geschonken na gebedsverhoringen. De ingang

van de kapel wordt geflankeerd door de beelden van H. Clemens Maria Hofbauer en de H. Antonius van Padua. Ook hier sluit een ijzeren sierhek de kapel af.

- **Onze-Lieve-Vrouw met Christuskind uit Nispen.** nr. 62 (museum Tongerlohuys)

Maria met Kind, gekroond en met scepter. Deze zogenaamde staakmadonna werd op bijzondere momenten meegedragen in de processie. Het beeld zou uit de kerk van Nispen afkomstig zijn en dateert uit de tweede helft van de negentiende eeuw.

- **De Kapelberg.** nr. 63

De Kapelberg is een Maria-kapel in het buitengebied van Roosendaal.

- Op de tafel ligt informatie over De Kapelberg.
- Op het scherm ziet u de volgende twee filmpjes:
 - Informatieve film over De Kapelberg (5 minuten)
 - Speelfilm 'O Maria' die zich afspeelt in en bij De Kapelberg (5 minuten)

Zou u dit boekje **NIET** meenemen s.v.p. maar terug willen leggen bij het begin van de tentoonstelling.

Overzicht afmetingen beelden:

20 cm.: nr. 2; nr. 6; nr. 10; nr.; nr. 14; nr. 18

25 cm: nr. 13; nr. 19; nr. 23; nr. 37 en 38

30 cm: nr. 4; nr.5; nr. 7; nr. 11; nr. 12; nr. 21; nr. 24; nr. 40

35 cm; nr. 25;

40 cm: nr. 3; nr. 8 en 9; nr. 17; nr. 50; nr. 51

45 cm: nr. 22; nr. 47

50 cm: nr. 20; nr. 26; nr. 36;

60 cm: nr. 1

70 cm: nr. 50; nr. 53; nr. 54; nr. 55

80 cm: nr. 47; nr. 48; nr. 56

115 cm: nr. 45

120 cm: nr. 49; nr. 52

135 cm: nr. 46

Tentoonstelling in de Onze-Lieve-Vrouw kerk te Roosendaal